

REFERAT Handicaprådet d. 26-05-2026

Mødedato Tirsdag d. 26. maj 2026 kl. 14:00

Mødested Lokale 110, Tønder Rådhus

Indholdsfortegnelse

Gensidig orientering.....	3
Årsrapport 2025 over indgreb i selvbestemmelsesretten.....	5
Temadrøftelse om samarbejdsorganisationen på Voksen Socialområdet.....	8
Resultat af serviceundersøgelse på Voksen Socialområdet.....	11
Orientering om "Fælles om Fremtiden - Udviklingsstrategi 2026 - 2030".....	14
Eventuelt.....	16

Gensidig orientering

Beslutningstema

Orientering om diverse fra Handicaprådsmedlemmer.

Sagsfremstilling

1. Orientering fra udvalgsformanden
2. Orientering fra forvaltningen
3. Orientering fra udvalgsmedlemmer.

INDSTILLING

DIREKTØREN FOR BØRN, UNGE OG SOCIAL INDSTILLER,

at Handicaprådet får en orientering og gensidigt drøfter de relevante punkter.

BESLUTNING

Der har deltaget repræsentanter fra organisationen i KL's Social- og Sundhedspolitiske Forum den 7. og 8. maj 2026 i Aalborg.

Nogle af medlemmerne fra Handicaprådet deltog den 19. maj på Det Centrale Handicapråds temadage for Kommunale Handicapråd i Horsens. Der var gode oplægsholdere samt relevante temaer.

Et af temaerne på temadagen var Beredskabsplanen. Det blev drøftet hvordan Beredskabsplanen håndteres i Tønder Kommune. Vigtigt at der følges op på dette løbende på de forskellige steder. I Tønder Kommune er der en revidering af denne i gang, så Beredskabsplanen holdes ajour.

Der var forslag om en handicapshelter til den nye marsksti.

Næstformanden orienterede om det nye § 17, stk. 4-udvalg. Det første møde fandt sted den 11. maj. Udvalget består af en blanding af politikere, forældre, fagfolk, bestyrelser m.m. Udvalgets opgave er i første omgang at levere input til et analysedesign i forhold til fremtidens dagtilbud og skoler i Tønder Kommune.

Vedrørende Handicappolitikken vil dette blive drøftet nærmere i Arbejdsgruppen. Der vil snarest blive indkaldt til et møde.

Lars Rømer Olsen deltog ikke i behandlingen af punktet. Torben Struck deltog som stedfortræder.

Årsrapport 2025 over indgreb i selvbestemmelsesretten

Beslutningstema

Årsrapporten 2025 over indgreb i selvbestemmelsesretten på Voksen Socialområdet forelægges til orientering.

Sagsfremstilling

På tilbud under Voksen Socialområdet kan det i særlige situationer være nødvendigt at foretage indgreb i borgernes selvbestemmelsesret. Det kan eksempelvis omfatte afværgehjælp for at forhindre en borger i at skade sig selv eller andre.

Der udarbejdes hvert år en årsrapport over omfanget af indgreb i selvbestemmelsesretten på Voksen Socialområdet. Årsrapporten giver et samlet overblik over de indgreb, der har været i det pågældende år.

De enkelte tilbud er ansvarlige for at magtanvendelserne indberettes, og at reglerne for magtanvendelse overholdes.

Kommunen har en lovbestemt omsorgspligt over for borgere, uanset om borgeren ønsker hjælpen. Omsorgen må dog som udgangspunkt ikke udføres med fysisk magt, og borgeren har ret til at afslå hjælp. Omsorgspligten er tæt forbundet med reglerne om magtanvendelse. I særlige situationer kan medarbejdere være forpligtet til at handle for at forebygge skade på borgere eller omgivelser, også når borgeren afslår hjælpen.

Hvis en borger aktivt modsætter sig fysisk, beskriver Serviceloven de konkrete situationer, hvor der kan søges om eller gives tilladelse til at anvende magt.

Servicelovens regler om magtanvendelse retter sig mod borgere med en betydelig og varigt nedsat funktionsevne. Lovgivningen har til formål at begrænse brugen af magt og andre indgreb i borgerens selvbestemmelsesret til det absolut nødvendige. Det omfatter blandt andet anvendelse af alarm- og pejlesystemer, særlige døråbnere og lignende tiltag. I disse situationer udfører medarbejdere deres opgaver på baggrund af en forhåndsgodkendt magtanvendelse, som er godkendt af myndigheden efter ansøgning.

Der skelnes i lovgivningen mellem forhåndsgodkendte magtanvendelser og akutte magtanvendelser.

- Forhåndsgodkendte magtanvendelser vedrører typisk indgreb, der har tilknytning til borgerens pleje, omsorg eller behov for tryghed, og hvor der på forhånd er vurderet et behov for at fravige borgerens selvbestemmelsesret.
- Akutte magtanvendelser opstår derimod i situationer, hvor en borger pludselig udviser udadreagerende adfærd, der kan medføre risiko for skade på borgeren selv eller andre. I disse tilfælde kan medarbejdere være nødt til at reagere hurtigt, eksempelvis ved kortvarig fastholdelse for at afværge skade.

Det er væsentligt, at magtanvendelse aldrig må træde i stedet for pædagogisk indsats, omsorg

og pleje. Magtanvendelse skal alene anvendes som sidste udvej og i det mindst indgribende omfang.

Resultat af årsrapporten 2025

Tønder-borgere der modtager tilbud i kommunen

Der er registreret 17 forhåndsgodkendte magtanvendelser. Dette er et betydeligt fald fra 2024 (69 registreringer), hvilket primært kan tilskrives ændringer i lovgivningen. Epilepsialarmer og lignende anfaldsalarmer defineres ikke længere som magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, hvorfor disse alarmer ikke længere skal forhåndsgodkendes. Desuden skal der kun søges om brug af stofsel, hvis borgeren aktivt modsætter sig, hvilket også reducerer antallet af ansøgninger.

Der er registreret 19 akutte magtanvendelser (46 registreringer i 2024) i forhold til Tønder-borgere, der modtager tilbud under Voksen Socialområdet i Tønder Kommune. Faldet i akutte magtanvendelser kan henføres til både lovgivningsændringer og forbedret borgertrivsel. En styrket pædagogisk indsats og øget fokus på tryghedsskabende tiltag har mindsket behovet for fastholdelser eksempelvis i hygiejnesituationer. Derudover kan personalet nu anvende fysisk guidning og konfliktafværgelse som led i omsorgen, uden at det betragtes som magtanvendelse. Det betyder, at handlinger, der tidligere skulle indberettes som akut magtanvendelse, ikke længere kræver registrering.

Kendetegnende ved de akutte magtanvendelser er, at de primært koncentrerer sig om et lille antal borgere på tværs af tilbud.

Mellemkommunale borgere der modtager tilbud i kommunen

Der er registreret 15 forhåndsgodkendte magtanvendelser (77 registreringer i 2024) samt 33 akutte magtanvendelser (16 registreringer i 2024) i forhold til mellemkommunale borgere (borgere med anden handlekommune), der modtager tilbud under Voksen Socialområdet i Tønder Kommune.

Stigningen i antallet af akutte magtanvendelser kan relateres til én konkret borger. Årsagen til borgerens ændrede adfærd, som har medført en øget anvendelse af magt, er på nuværende tidspunkt ikke klarlagt. Der arbejdes fortsat med forskellige pædagogiske tilgange med henblik på at reducere behovet for magtanvendelse.

Tønder-borgere der modtager tilbud udenfor kommunen

Der er registreret én akut magtanvendelse i forhold til Tønder-borgere placeret på tilbud udenfor Tønder Kommune.

For nærmere gennemgang af indgreb i selvbestemmelsesretten for 2025, i henhold til de konkrete lovbestemmelser, på de enkelte tilbud, henvises der til årsrapporten 2025 (jf. bilag).

Alle indgreb i selvbestemmelsesretten tages løbende op på møder i de respektive tilbud med henblik på faglig drøftelse og læring, for derigennem at styrke kvaliteten af tilbuddene.

Socialtilsyn Syd har i forbindelse med deres tilsyn af tilbuddene ligeledes fokus på, hvorvidt

tilbuddene i deres pædagogiske indsats er opmærksomme på at forebygge magtanvendelser til løbende læring og forbedring af indsatsen.

INDSTILLING

FAGCHEFEN FOR VOKSEN SOCIALOMRÅDET INDSTILLER,

at årsrapporten for indgreb i selvbestemmelsesretten tages til efterretning, og at årsrapporten sendes til orientering i Handicaprådet.

Beslutning fra Socialudvalget den 4. maj 2026, pkt. 7:

Indstillingen taget til efterretning.

BESLUTNING

Orienteringen taget til efterretning.

Lars Rømer Olsen deltog ikke i behandlingen af punktet. Torben Struck deltog som stedfortræder.

Temadrøftelse om samarbejdsorganisationen på Voksen Socialområdet

Beslutningstema

I denne sag foretager Handicaprådet en temadrøftelse om den nye samarbejdsorganisering indenfor Voksen Social, som blev godkendt af Kommunalbestyrelsen den 27. november 2025.

Historik

Handicaprådet blev orienteret om den nye samarbejdsorganisering på mødet den 23. marts 2026. Der var et ønske om at få en oversigt over de forskellige råd og deres funktioner.

Sagsfremstilling

For at understøtte fremtidig kvalitetssikring i forhold til den løbende dialog mellem borgere, pårørende, ledere, civilsamfundet og det politiske niveau, består samarbejdsorganisationen indenfor Voksen Social pr. 1. januar 2026 af informations- og dialogmøder, pårørenderåd og brugerråd.

Råd	Deltagerkreds	Dagsorden
Informations- og dialogmøder (hidtil tre samråd på tilbudsniveau, ingen samråd for øvrige ni tilbud) Frekvens: 2-3 møder pr. år.	Informations- og dialogmøder i klynger med tilbud som er sammenlignelige • Informations- og dialogmøde for klynge botilbud • Informations- og dialogmøde for klynge beskæftigelse • Informations- og dialogmøde for klynge §85 Alle pårørende og brugere i klyngen inviteres til møderne. Områdeleder (referent) og tilbudsledere i klyngen.	Generel information fra område- og tilbudslederne, herunder aktiviteter og andre relevante temaer. Temaoplæg, fx neuropædagogik, autisme, værgemål. Dialog i forhold til oplæg. Af dagsordenen vil fremgå, hvilke punkter der er til orientering/information, og hvilke der er til dialog.

Pårørenderåd (hidtil tre kontaktråd på områdeniveau og ét pårørenderåd) Frekvens: 3-4 møder pr. år.	En repræsentant fra hver klynge af informations- og dialogmøde. Medlemmer af Socialudvalget. En repræsentant fra relevant interesseorganisation. En repræsentant fra frivilligheds/NGO-området. Direktør for Børn, Unge og Social. Fagchef for Voksen Social Områdeleder (referent).	Generelle drøftelser om politiske tiltag og strategier på Socialudvalgets område, med fokus på bl.a. de overordnede økonomiske rammer, velfærdsreformer og ny specialeplan for det specialiserede socialområde. Borgernes trivsel, herunder pårørendes erfaringer og perspektiver, kan med fordel indgå som et væsentligt bidrag i drøftelser vedr. økonomi, strategier m.m. Af dagsordenen vil fremgå, hvilke punkter der er til orientering/information, og hvilke der er til dialog.
Brugerråd (nyt) Frekvens: 2 møder pr. år.	Tilbudsledere og brugere/beboere.	Generel dialog omkring dagligdagen, herunder aktiviteter og ensomhed.

Informations- og dialogmøder er et formelt forum, hvor brugere, pårørende, tilbudsledere og områdeledere kan drøfte temaer og spørgsmål af mere generel karakter vedrørende området. Det formelle forum fungerer som et supplement til den løbende dialog og det samarbejde, der foregår mellem tilbuddene og de brugere samt pårørende, som er tilknyttet Voksen Social.

Udover det formelle forum vil der med reference til strategien for kvalitet i botilbud, fortsat være fokus på de uformelle dialoger mellem pårørende og tilbud. De enkelte tilbud vil have fokus på en gensidig åben- og imødekommenhed, hvor der er et højt informationsniveau og hvor de pårørende og netværket naturligt inddrages som en ressource i samarbejdet. Inddragelse af pårørende og netværk som ressource i samarbejdet er afgørende for, at skabe et helhedsorienteret og støttende miljø for borgerne.

Pårørenderådet er et formelt forum, hvor den overordnede ledelse, pårørende, civilsamfundet og det politiske niveau kan drøfte områder og spørgsmål af generel karakter. Pårørenderådet drøfter blandt andet politiske tiltag og strategier på Socialudvalgets område med fokus på fx de overordnede økonomiske rammer og velfærdsreformer. Rådet har til formål at fremme en styrket og mere direkte dialog mellem parterne, således at gensidig orientering og perspektivudveksling understøttes på et overordnet plan.

Der er etableret et brugerråd, som fungerer som brugernes talerør og sikrer, at deres stemmer høres i spørgsmål om dagligdagen, herunder aktiviteter, trivsel og ensomhed.

De første informations- og dialogmøder er blevet afholdt, og det samme gælder det første møde i pårørenderådet.

For nærmere beskrivelse af den nye samarbejdsorganisering, herunder behovet for ændring af tidligere organisering, henvises der det vedlagte bilag.

INDSTILLING

FAGCHEFEN FOR VOKSEN SOCIAL INDSTILLER,

at temadrøftelsen tages til efterretning.

BESLUTNING

Temadrøftelsen gennemført. Der blev udtrykt ønske om, at der gennemføres en evaluering, samt at der udarbejdes en mere enkel og letforståelig pixi-udgave, som viser organiseringen.

Lars Rømer Olsen deltog ikke i behandlingen af punktet. Torben Struck deltog som stedfortræder.

Resultat af serviceundersøgelse på Voksen Socialområdet

Beslutningstema

Der orienteres om resultaterne af en serviceundersøgelse gennemført blandt pårørende til borgere i kommunens botilbud og botilbudslignende tilbud.

Sagsfremstilling

Tønder kommune har valgt én gang om året at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse blandt pårørende til borgere på kommunens botilbud og botilbudslignende tilbud (Damparken bostøtte, Bargumsvej bostøtte og Rosenvænget bostøtte), som bl.a. berører borgernes tilfredshed med deres samarbejde med tilbuddet, samt den kvalitet de oplever tilbuddet leverer.

For at opnå indblik i de pårørendes oplevelse af den generelle kvalitet i kommunens botilbud og botilbudslignende tilbud, er der derfor i oktober 2025 gennemført en serviceundersøgelse blandt pårørende til borgere i tilbuddene.

Serviceundersøgelsen fungerer som et supplement til tilsynsbesøgene, som gennemføres af Socialtilsyn Syd. Det er således et ekstra tiltag kommunen har valgt at iværksætte med henblik på at understøtte kvaliteten på tilbuddene. Serviceundersøgelsen blev gennemført første gang i 2020.

Serviceundersøgelsen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse, som er fremsendt til pårørende til borgere på tilbuddene. Spørgsmålene tager bl.a. afsæt i dele af kvalitetsmodellen, som ligger til grund for Socialtilsynets vurdering af kvaliteten af tilbuddene. Spørgsmålene er de samme, som er blevet anvendt i forbindelse med serviceundersøgelsens introduktion i 2020. Der er ikke ændret i spørgerammen siden 2020, udover indarbejdelse af åbent kommentarfelt. Hensigten med serviceundersøgelsen er, at den skal understøtte dialogen i de enkelte tilbud således, at der gives et systematisk og målrettet udgangspunkt for eventuelle forbedringer i kvaliteten af tilbuddene.

Spørgeskemaet blev fremsendt til i alt 117 pårørende (109 pårørende i 2024, efterår), hvoraf 39 pårørende (48 pårørende i 2024, efterår) har besvaret spørgeskemaet. Det giver en svarprocent på 33,33 (svarprocent på 44 i 2024, efterår). Det bør nævnes, at der er en del pårørende, der sjældent/aldrig kommer på tilbuddene og/eller bor i andre kommuner med betydelig afstand til tilbuddene. Det kan derfor være vanskeligt for dem at have indsigt i tilbuddets hverdag.

Sammenfatning af undersøgelsens resultater

Overordnet viser serviceundersøgelsen en relativ positiv besvarelse blandt de pårørende.

- Trivsel: De pårørende oplever generelt, at borgerne trives i tilbuddene. Der er ligeledes bred enighed blandt de pårørende i forhold til, at borgernes privatsfære tilgodeses og accepteres i tilbuddene. Endvidere er der enighed blandt de pårørende i forhold til at boligerne afspejler, at det er borgernes eget hjem. Resultatet for spørgsmålene

vedrørende trivsel er stort set uændret sammenlignet med resultatet fra tidligere serviceundersøgelse, men der ses et mindre fald i vurderingen.

- **Inddragelse og indflydelse:** En stor del af de pårørende oplever, at borgerne får støtte og hjælp til, at gøre tingene selv i hverdagen. Endvidere er der en overvejende grad af enighed blandt de pårørende i forhold til, at personalet lytter til, respekterer og anerkender borgernes ønsker. Resultatet er stort set uændret sammenlignet med resultatet fra tidligere serviceundersøgelse, men der ses et mindre fald i vurderingen. Størstedelen af pårørende mener desuden, at borgerne inddrages i og har indflydelse på de beslutninger, der vedrører hverdagen på deres respektive tilbud. Resultatet er stort set uændret sammenlignet med resultatet fra tidligere serviceundersøgelse, men der ses en mindre stigning i vurderingen.
- **Sociale aktiviteter:** De pårørende svarer mere varierende i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt borgerne indgår i sociale aktiviteter i det omgivende samfund udenfor tilbuddene. 57 % af de pårørende svarer "altid" eller "ofte" til dette spørgsmål, mens de resterende pårørende svarer "aldrig" eller "ved ikke". Resultatet er stort set uændret sammenlignet med resultatet fra tidligere serviceundersøgelse. Et opmærksomhedspunkt i forhold til spørgsmålet er, at borgerne på tilbuddene har vidt forskellige funktionsniveauer og behov. Der er derfor forskel på, hvorvidt borgerne på området mestrer, at indgå i sociale aktiviteter udenfor tilbuddene.
Ved spørgsmålet omkring hvorvidt de pårørende oplever, at der er aktiviteter for borgerne i weekenderne, er svarene ligeledes mere varierende. Her svarer 16 % "ofte", mens de resterende pårørende svarer "aldrig" (38 %) eller "ved ikke" (46 %). Sammenlignet med resultatet fra tidligere serviceundersøgelse, er der en tendens til, at flere pårørende svarer mindre positivt i forhold til hvorvidt der er aktiviteter i weekenden.
Med strategien for kvalitet i botilbud er der særligt fokus på at styrke borgernes meningsfulde hverdagsliv, herunder i weekenderne. Personalet arbejder ud fra borgernes individuelle behov, energiniveau, interesser og ressourcer samtidig med, at der arbejdes målrettet på at øge mulighederne for fællesskaber og aktiviteter gennem samarbejde med lokal- og civilsamfundet.
- **Vold og trusler:** Der er overvejende enighed blandt de pårørende i forhold til, at personalet altid eller ofte taler pænt til borgerne. I forhold til spørgsmålet om, i hvilken grad de pårørende oplever, at der er fokus på forebyggelse af vold og trusler mellem borgerne, er svarene mere varierende. 46 % af de pårørende oplever, at der er fokus på dette i tilbuddene, mens de resterende 54 % har svaret "ved ikke" på spørgsmålet. Resultaterne for spørgsmålene vedrørende vold og trusler er stort set uændret sammenlignet med resultatet fra tidligere serviceundersøgelse, men der ses et mindre fald i vurderingen.
- **Rengøring:** Der er i overvejende grad enighed blandt de pårørende i forhold til, at rengøringsstandarden i fællesrummene på tilbuddene er god. Resultatet er stort set uændret sammenlignet med resultatet af tidligere undersøgelse, men der ses et mindre

fald i vurderingen.

- De pårørendes bemærkninger i det åbne kommentarfelt koncentrerer sig om følgende temaer: Personaleressourcer, aktiviteter og arrangementer samt struktur og planlægning.

For nærmere beskrivelse af resultatet af serviceundersøgelsen 2025, henvises der til vedlagte bilag.

Resultatet af serviceundersøgelsen er blevet gennemgået og drøftet på pårørenderådsmødet den 15. april.

INDSTILLING

FAGCHEFEN FOR VOKSEN SOCIALOMRÅDET INDSTILLER,

at orienteringen tages til efterretning, og
at sagen videresendes til Handicaprådet.

Beslutning fra Socialudvalget den 4. maj 2026, pkt. 8:

Indstillingen taget til efterretning med den bemærkning, at Socialudvalget ikke anbefaler at Serviceundersøgelsen fortsætter. Socialudvalget anbefaler i stedet, at der fortsat er fokus på den gode dialog med pårørende og at der ses på nye former for dialog.

BESLUTNING

Drøftet. Handicaprådet kan tilslutte sig Socialudvalgets anbefaling.

Lars Rømer Olsen deltog ikke i behandlingen af punktet. Torben Struck deltog som stedfortræder.

Orientering om "Fælles om Fremtiden - Udviklingsstrategi 2026 - 2030"

Beslutningstema

I denne sag orienteres Handicaprådet om "Fælles om Fremtiden - udviklingsstrategi 2026 - 2030".

Historik

Kommunalbestyrelsen har påbegyndt udarbejdelse af den kommende udviklingsstrategi, der skal sætte retning for udviklingen på tværs af kommunen.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen arbejder aktuelt med en udviklingsstrategi, der skal sætte retningen for udviklingen på tværs af kommunen.

Det pågående arbejde indeholder fire temaer:

- Kernevelfærd
- Vækst
- Fællesskaber
- Natur og Klima.

I forbindelse med udarbejdelse af udviklingsstrategien vil Helle Kreipke fra politik og Strategi fortælle om følgende punkter:

- Hvad er en Fælles om fremtiden - udviklingsstrategi 2026 - 2030", hvordan skal den bruges af Kommunalbestyrelsen og forvaltningerne i Tønder Kommune?
- Hvor langt er strategiarbejdet, og hvad er næste skridt forud for endelig godkendelse?
- Hvordan kan man deltage og komme med input til strategien?

Lovgrundlag

Planloven.

INDSTILLING

FAGCHEFEN FOR PLAN, KLIMA, BYUDVIKLING & EJENDOMME INDSTILLER,

at punktet drøftes, og

at orienteringen tages til efterretning.

BESLUTNING

Chefkonsulent Helle Brade Kreipke. Politik & Strategi orienterede om "Fælles om

Fremtiden - udviklingsstrategi 2026 - 2030". Slides samt link til "Strategiseminar 2026" vil blive rundsendt til Handicaprådet

Orienteringen blev taget til efterretning.

Lars Rømer Olsen deltog ikke i behandlingen af punktet. Torben Struck deltog som stedfortræder.

Eventuelt

BESLUTNING

Vedrørende "Det Gode Ældreliv" er der ønske om at Tønder Ældreboligselskab bliver inddraget i projektet.

Lars Rømer Olsen deltog ikke i behandlingen af punktet. Torben Struck deltog som stedfortræder.